

УДК 007 : 304 : 070

Матушанська О.І.¹

¹ студ. гр. СН-310м, НУ «Запорізька політехніка»

ЖАНРОВІ РІЗНОВИДИ ФОТОЖУРНАЛІСТИКИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ

У сучасному світі фотографія займає одне з найважливіших місць у передачі необхідної інформації. Фотожурналістика має на меті передачу інформації за допомогою поєднання зображального та текстового матеріалів, і нині залишається серед лідерів щодо переглядів різного виду контенту.

Фотожурналістика – це особлива форма журналістики, яка використовує зображення для того, щоб розповісти за допомогою них новини. Фотожурналістика відрізняється від інших близьких галузей фотографії (наприклад, документальної фотографії, соціальної документальної фотографії, вуличної фотографії або фотографії знаменитостей) тим, що вона дотримується чітких етичних рамок, які вимагають, щоб робота була чесною і неупередженою, а історія розповідалася з дотриманням журналістських стандартів [4].

Можна стверджувати, що фотожурналістика є найбільш універсальною формою масових комунікацій. Письмова та усна мова вимагають знання певної мови, а зображення в більшості випадків може бути зрозуміле усіма. Вираз обличчя, емоції, рух і положення тіла, також як і композиція, світло і тінь можуть розповісти історію не гірше за будь-які слова [4].

Фотожурналістика є невід’ємною частиною ЗМІ, тому деякі науковці, які займалися вивченням цієї проблеми, робили спробу систематизувати її за жанрами. Існує багато класифікацій жанрів фотожурналістики, але досі немає єдиної, загальноприйнятої. Причиною цього є те, що, по-перше, в основу класифікації дослідники беруть різноманітні критерії. Інколи це може бути об’єкт зйомки, інколи метод і специфіка роботи фотографа. Деякі дослідники пропонують класифікувати фотографії відповідно до завдання, яке ставить собі фотограф. Інколи в межах однієї класифікації може бути використано декілька критеріїв, тоді кожен жанр неможливо чітко виокремити, адже вони певним чином перетинаються і кожен конкретну фотографію можна віднести до кількох жанрових різновидів [2].

У зв'язку з тим, що досі існують суперечки стосовно жанрів фотожурналістики, такі науковці, як Д. Акчурін, Б. Черняков та В. Карпенко, наближають їх до жанрів теорії публіцистики. Вчені виділяють два напрями розвитку фотожурналістики, а саме – документальний та розважальний. На їхній погляд, до жанрів фотографії, так само як і в образотворчому мистецтві, належать: портрет, пейзаж, натюрморт, інтер'єр та екстер'єр [1].

Як зазначають ці дослідники, якщо спиратися на теорію журналістики, то всі жанри фотожурналістики можна поділити на аналітичні, інформаційні та художньо-публіцистичні. До інформаційних жанрів відносять такі: фотозамітка, фотозвинування, фоторепортаж, фотоанонс, фотохроніка, фотокореспонденція інформаційного виду [1]. Аналітичні жанри фотожурналістики – це фотокореспонденція, фотофейлетон аналітичного виду, фотокоментар, фотоогляд, фотонарис, фотозамальовка, фотожарт, фотофейлетон, фотокомікс – комікс [1].

Іншу класифікацію жанрів пропонують фотожурналісти-практики. Так, О. Лапін у книзі «Фотографія как...» описує репортажну фотографію. Дослідник розрізняє такі види репортажної фотографії: хронікальна фотографія, інформаційна фотографія, подієва фотографія, фотографія деталі, зображальна фотографія, композиційна фотографія, фотонарис [3]. Виходячи з вищезазначених класифікацій різних дослідників можна зрозуміти, що фотожурналістика має багато жанрових різновидів, і виконує головні функції, а саме: документально засвідчує правдивість наведеної інформації, допомагає читачам краще засвоїти текстовий матеріал, візуально передає ефект присутності.

До сьогодні триває вивчення жанрології фотожурналістики. З'являються нові жанри, змінюється техніка, виникає велика кількість змішаних форм, але фотожурналістика від цього тільки виграє, бо відбувається оновлення та збагачення мистецтва фотографії.

Питання жанрології фотожурналістики дослідники активно вивчають як зарубіжні, так і вітчизняні вчені (В. Березін, М. Василенко, М. Ворон, О. Колосов, М. Максимович, Л. Поліха, М. Рожкіна, П. Холланд, Б. Черняков та ін.). Мультимедійний вектор розвитку фотожурналістики є об'єктом ґрунтовних наукових досліджень серед західних науковців. Зокрема, у період з червня 2012 по квітень 2013 року доктор Д. Кемпбелл під егідою міжнародної організації World Press Photo і за підтримки Асоціації голландських фотографів Fotografen Federatie здійснив дослідницький проект для визначення існуючої ситуації щодо розвитку мультимедійної фотожурналістики. На сучасному етапі ця проблема залишається актуальною.

Отже, дослідники поділяють жанри фотожурналістики на інформаційні, аналітичні та художньо-публіцистичні. За допомогою розгалуженої системи фотожанрів на шпальті не буває однакових фотознімків, які створюють

монотонність в оформленні. Науковці вважають, що візуалізаційні тенденції інтерпретуються у деяких процесах постановки жанрів, їх можливостях, як інформаційних, аналітичних, так і художньо-публіцистичних груп. Ці жанри представлені у вигляді певної структурованої організації повідомлення, що дозволяє дати наочне уявлення про подію або факт, і за допомогою мінімального тексту сформулювати їх суть. При вивченні цієї теми науковці застосовують найрізноманітніші методи: від історико-теоретичного до комплексно-аналітичного, але досі не існує єдиної класифікації жанрів фотожурналістики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бельський А. Фотография. Школа мастерства. Санкт-Петербург : Питер, 2006. 184 с.
2. Гончаренко В. Фреймы для распознавания смысла текста. Кишинев : Штиница, 1984. 184 с.
3. Лапин А. Фотография как... Москва : Издатель Л.Гусев, 2004. 324 с.
4. Основы фотожурналистики. *Photo monster* : веб-сайт. URL : <https://photo-monster.ru/lessons/read/osnovyi-fotojurnalistiki.html> (дата звернення: 18.02.2021).